

Sygn. akt III APa 10/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Romana Mrotek
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko (spr.) SSA Urszula Iwanowska
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 marca 2019 r. w Szczecinie

sprawy z powództwa N. C.

przeciwko K. K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie

z dnia 17 sierpnia 2018 r., sygn. akt IV P 7/17

1. oddała apelację,
2. zasądza od K. K. na rzecz N. C. kwotę 4.050 (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Urszula Iwanowska	SSA Romana Mrotek	SSA Jolanta Hawryszko
-----------------------	-------------------	-----------------------

Sygn. akt III APa 10/18

UZASADNIENIE

Powód N. C. wniósł o zasądzenie od pozwanego K. K., prowadzącego działalność pod firmą Hurtownia (...) kwoty 111.523,73 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot wyszczególnionych w treści pozwu, za okres od marca 2014 r. do

stycznia 2017 r., tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych z uwzględnieniem dodatku za pracę w godzinach nocnych, a także o zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

Pozwany K. K., w odpowiedzi na pozew, wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu. Podniósł, że powód nie pracował w spornym okresie w godzinach nadliczbowych, a w konsekwencji wynagrodzenie z tego tytułu jest nienależne. Podkreślił, że powód pracował na stanowisku dozorca monitoringu i od początku praca ta miała być wykonywana w godzinach obejmujących porę nocną; okoliczność ta była mu znana w chwili podejmowania zatrudnienia. Wynagrodzenie zasadnicze zostało ustalone w wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę i w takiej też wysokości było pobierane. Nadto, pracodawca oraz pozostali przełożeni nie polecali powodowi wykonywania pracy w wymiarze wyższym niż ustalony. Pozwany podkreślił również, że powód nie zgłaszał wcześniej żadnych dodatkowych roszczeń z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych. Co więcej, z racji charakteru pracy, powód sam często pozostawał na terenie przedsiębiorstwa pozwanego, co oznacza, że z uwagi na brak wiedzy co do rzekomych nadgodzin, pozwany nie mógł, nawet w sposób milczący, wydać takiego polecenia. Jednocześnie pozwany podniósł, że sama obecność pracownika w zakładzie pracy, który pracy nie wykonuje, nie sposób uznać za pracę w godzinach nadliczbowych. Przedstawiona zaś przez powoda ewidencja czasu pracy nie jest wiarygodna i powstała wyłącznie na potrzeby przedmiotowej sprawy. Zdaniem pozwanego, N. C. nie mógł świadczyć pracy w godzinach nadliczbowych w dniach korzystania z urlopu wypoczynkowego.

Powód pismem z 15 maja 2018 r. rozszerzył powództwo do kwoty 116.717,90 zł wraz z odsetkami od kwot wymienionych w piśmie.

Pozwany podtrzymał stanowisko dotyczące oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 17 sierpnia 2018 r. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 116.717,90 zł wraz z ustawowymi odsetkami od następujących kwot:

- 2.293,98 zł (za marzec 2014r.) od 11 kwietnia 2014r. do dnia zapłaty,
- 2039,58zł (za kwiecień 2014r.) od 13 maja 2014r. do dnia zapłaty,
- 2618,78 zł (za maj 2014r.) od 11 czerwca 2014r. do dnia zapłaty,
- 2383,58 zł (za czerwiec 2014r od 11 lipca 2014r. do dnia zapłaty
- 1734,08 zł (za lipiec 2014r.) od 12 sierpnia 2014r. do dnia zapłaty,
- 1207,58 zł (za sierpień 2014r.) od 11 września 2014r. do dnia zapłaty,
- 3162,44 zł (za wrzesień 2014r.) od 11 października 2014r. do dnia zapłaty,
- 3078,30 zł (za październik 2014r.) od 12 listopada 2014r. do dnia zapłaty,
- 2885,65 zł (za listopad 2014r.) od 11 grudnia 2014r. do dnia zapłaty,
- 3767,58 zł (za grudzień 2014r.) od 12 stycznia 2015r. do dnia zapłaty,
- 3357,51 zł (za styczeń 2015r.) od 11 lutego 2015r. do dnia zapłaty,
- 2202,25 zł (za luty 2015r.) od 11 marca 2015r. do dnia zapłaty,
- 3651,23 zł (za marzec 2015r.) od 11 kwietnia 2015r. do dnia zapłaty,
- 3762,85 zł (za kwiecień 2015r.) od 12 maja 2015r. do dnia zapłaty,
- 4442,76 zł (za maj 2015r.) od 11 czerwca 2015r. do dnia zapłaty,

- 3762,85 zł (za czerwiec 2015r.) od 11 lipca 2015r. do dnia zapłaty,
- 3308,54 zł (za lipiec 2015r.) od 11 sierpnia 2015r. do dnia zapłaty,
- 4442,76 zł (za sierpień 2015r.) od 11 września 2015r. do dnia zapłaty,
- 3395,76 zł (za wrzesień 2015r.) od 12 października 2015r. do dnia zapłaty,
- 3651,23 zł (za październik 2015r.) od 12 listopada 2015r. do dnia zapłaty,
- 3912,29 zł (za listopad 2015r.) od 11 grudnia 2015r. do dnia zapłaty,
- 3929,57 zł (za grudzień 2015r.) od 12 stycznia 2016r. do dnia zapłaty,
- 1459,42 zł (za styczeń 2016r.) od 11 lutego 2016r. do dnia zapłaty,
- 3624,71 zł (za luty 2016r.) od 11 marca 2016r. do dnia zapłaty,
- 4002,84 zł (za marzec 2016r.) od 12 kwietnia 2016r. do dnia zapłaty,
- 4117,97 zł (za kwiecień 2016r.) od 11 maja 2016r. do dnia zapłaty,
- 3733,79 zł (za maj 2016r.) od 11 czerwca 2016r. do dnia zapłaty,
- 788,51 zł (za czerwiec 2016r.) od 12 lipca 2016r. do dnia zapłaty,
- 2550,13 zł (za lipiec 2016r.) od 11 sierpnia 2016r. do dnia zapłaty,
- 4002,34 zł (za sierpień 2016r.) od 12 września 2016r. do dnia zapłaty,
- 3733,79 zł (za wrzesień 2016r.) od 12 października 2016r. do dnia zapłaty,
- 3992,43 zł (za październik 2016r.) od 13 listopada 2016r. do dnia zapłaty,
- 4540,46 zł (za listopad 2016r.) od 12 grudnia 2016r. do dnia zapłaty,
- 4094,13 zł (za grudzień 2016r.) od 11 stycznia 2017r. do dnia zapłaty,
- 4614,30 zł (za styczeń 2017r.) od 11 lutego 2017r. do dnia zapłaty (pkt I).

W pozostałym zakresie oddalił powództwo (pkt II) oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt III).

Rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy wsparł następującymi ustaleniami faktycznymi i argumentacją prawną:

N. C. od 7 stycznia 2004 r. posiada ustalony znaczny stopień niepełnosprawności i został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy i niezdolnego do samodzielnej egzystencji do 31 października 2020 r.

K. K. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą Hurtownia (...) z główną siedzibą w S.. Jednym z miejsc prowadzenia działalności gospodarczej jest hurtownia papierosów w S. przy ul. (...).

W dniu 1 maja 2010 r. powód zawarł z pozwanym umowę o pracę na czas nieokreślony na stanowisku dozorca monitoringu w pełnym wymiarze czasu pracy za minimalnym wynagrodzeniem, z miejscem wykonywania pracy w S. przy ul. (...).

W 2014 r. minimalne wynagrodzenie za pracę stanowiło kwotę 1.680 zł brutto. W 2015 r. kwota ta wzrosła do 1.750 zł brutto. W 2016 r. kwota minimalnego wynagrodzenia wyniosła 1.850 zł brutto. W 2017 r. wynagrodzenie minimalne za pracę zostało ustalone na kwotę 2.000 zł brutto.

U pozwanego obowiązuje zarówno regulamin pracy, jak i regulamin wynagradzania. W § 4 regulaminu wynagradzania wskazano, że za pracę w godzinach nadliczbowych, oprócz normalnego wynagrodzenia, przysługuje pracownikowi dodatek w wysokości określonej przepisami Kodeksu pracy. Wyплаты wynagrodzenia dokonuje się raz w miesiącu, ostatniego dnia miesiąca. Wynagrodzenia wypłacane są w formie pieniężnej do rąk pracownika. Dopuszczalnym sposobem wypłaty jest przelew na konto bankowe pracownika za jego zgodą, wyrażoną w formie pisemnej (§ 6 i 7 regulaminu).

N. C. wyraził zgodę na przekazywanie wynagrodzenia zasadniczego na konto bankowe. Od wynagrodzenia pracodawca potrącał należne składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Powód wykorzystywał należne urlopy roczne w wymiarze 36 dni, w związku z ustalonym stopniem niepełnosprawności.

Oprócz minimalnego wynagrodzenia powód otrzymywał za pracę - do ręki - kwotę, wynikającą z różnicy pomiędzy wysokością kwoty netto minimalnego wynagrodzenia, a umówioną kwotą 1.800 zł netto. Kwota ta stanowiła sumę wynagrodzenia powoda po odliczeniu należnych potrąceń.

W deklaracjach rozliczeniowych nie ujmowano całego wynagrodzenia powoda, gdyż nie chciał on przekroczyć limitu dochodów dla utrzymania świadczenia rentowego oraz chciał ograniczyć egzekucję z otrzymywanych środków finansowych, co zostało uzgodnione z pracodawcą. Kierownik hurtowni (...) przekazywał powodowi różnicę w wysokości wynagrodzenia w formie gotówkowej.

N. C. był jedynym pracownikiem odpowiedzialnym za monitoring hurtowni w S. przy ul. (...). Pracodawca nie określił pory nocnej. Na początku powód pracował przez 10 godzin dziennie od 20⁽⁰⁰⁾ do 6⁽⁰⁰⁾. Wykonywał pracę codziennie od poniedziałku do niedzieli. Na początku 2014 r. kierownikiem hurtowni została U. S.. Wcześniej dokonano zaś zmiany czasu pracy pracowników. Hurtownia pracowała w godzinach od 6⁽⁰⁰⁾ do 14⁽⁰⁰⁾. Od 14⁽⁰⁰⁾ do 18⁽⁰⁰⁾ nikt jej nie pilnował – była zamykana i chroniona przez dozór elektroniczny. W tych godzinach wracali kierowcy rozwożący torowy, którzy mieli możliwość rozkodowania pomieszczeń hurtowni. W odniesieniu do powoda, jego czas pracy został wydłużony do 12 godzin dziennie od 18⁽⁰⁰⁾ do 6⁽⁰⁰⁾, także w dni świąteczne i weekendy. Wracając z pracy, powód pobierał od J. K. pieczywo, które zawoził do sklepu w Ż..

W latach 2014-2017 powód korzystał z urlopu wypoczynkowego od 3 do 14 marca 2014 r., od 7 do 18 kwietnia 2014 r., od 5 do 16 maja 2014 r., od 2 do 13 czerwca 2014 r., od 14 do 25 lipca 2014 r., od 3 do 14 listopada 2014 r., od 12 do 16 stycznia 2015 r., od 2 do 11 lutego 2015 r., 31 grudnia 2015 r. od 15 do 16 lutego 2016 r., od 13 do 14 lipca 2016 r., od 19 do 21 lipca 2016 r., od 20 do 21 października 2016 r., 27 grudnia 2016 r. oraz 4 stycznia 2017 r.

Łączna wysokość należności powoda z tytułu niewypłaconego mu przez pracodawcę wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, porze nocnej oraz w soboty, niedziele i święta od marca 2014 r. do stycznia 2017 r., uwzględniająca udzielone urlopy wypoczynkowe, przy 12 godzinach pracy codziennie od 18⁰⁰ do 6⁰⁰ dnia następnego (przy wynagrodzeniu zasadniczym w kwocie 1.800 zł netto – 2.488,42 zł brutto) stanowi kwota 118.107,66 zł brutto.

Stosunek pracy został rozwiązany przez pracodawcę, bez zachowania okresu wypowiedzenia, w dniu 29 stycznia 2017 r.

Pismem z 10 lutego 2017 r. powód skierował do pozwanego przedsądowe wezwanie do zapłaty niewypłaconego wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych z uwzględnieniem dodatku za pracę w godzinach nocnych.

Sąd Okręgowy wskazał i ocenił dowody, na podstawie których ustalił stan faktyczny sprawy. Zgodnie z kodeksową formułą wyjaśnił, że odmówił wiarygodności dokumentowi (zestawienie - k. 176) oraz częściowo zeznaniom świadka U. S., tj. w zakresie w jakim twierdziła, że powód rozpoczął pracę codziennie o godzinie 20⁽⁰⁰⁾.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał powództwo za uzasadnione. Jako podstawę rozstrzygnięcia wskazał art. 151 § 1 zdanie 1 k.p. w zw. z art. 151¹ § 1 k.p. i art. 151⁷ § 1 k.p., stwierdzając, że powód pracował w porze nocnej i w dni świąteczne ponad obowiązującą go normę czasu pracy za wiedzą pracodawcy. Nie otrzymywał on jednak należnego wynagrodzenia, a jedynie kwotę minimalnego wynagrodzenia za pracę i dodatkowo różnicę pomiędzy minimalnym wynagrodzeniem, a kwotą 1.800 zł netto. Brak było zarazem podstaw by stwierdzić, że powód otrzymywał jakiegokolwiek inne należności. W ocenie Sądu Okręgowego, pozwany nierzetelnie ewidencjonował faktyczny czas wykonywania pracy przez powoda, wobec czego uznać należało, że powód wykazał słuszność roszczenia przy braku skutecznego zaprzeczenia jego twierdzeniom przez pozwanego. Tym samym, zdaniem Sądu, należało zasądzić kwotę 116.717,90 zł zgodnie z żądaniem pozwu, przy uwzględnieniu zakazu orzekania ponad żądanie. Nadto, modyfikacji wymagały kwoty należne za marzec 2014 r., luty 2015 r., wrzesień 2015 r. i listopad 2015 r., od których zasądzono odsetki ustawowe, przy przyjęciu wyliczeń z opinii biegłego z 5 lipca 2018 r., do której strony nie zgłaszały zastrzeżeń. W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu.

Apelację od wyroku złożył pozwany. Zaskarżył wyrok w części, tj. co do kwoty 16.559,96 zł zarzucając orzeczeniu naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy, tj:

- art. 193 § 21 k.p.c. w zw. z art. 132 k.p.c. przez uznanie skuteczności rozszerzenia

powództwa dokonanego w piśmie procesowym powoda z 15 maja 2018 r., którego odpis został doręczony przez pełnomocnika powoda bezpośrednio pełnomocnikowi pozwanego,

- art. 132 § 11 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie w sprawie polegające na przyjęciu, że doręczenie pisma powoda z 15 maja 2018 r. zawierającego rozszerzenie powództwa z kwoty 111.523,73 zł do kwoty 116.717,90 zł wywołuje skutek prawny w postaci zawiśnięcia sporu i możliwością wyrokowania w tym zakresie przez sąd, podczas gdy jedynie doręczenie tego pisma przez sąd orzekający w sprawie wywołuje względem ozwanego stan litispendencji, a w konsekwencji skutkuje możliwością wydania merytorycznego orzeczenia, co do kwestii objętej rozszerzonym powództwem,

- art. 321 § 1 k.p.c. poprzez orzeczenie ponad żądanie pozwu i w konsekwencji wydanie wyroku, obejmującego żądanie niezgłoszone nigdy w prawidłowym trybie przez powoda.

- art. 98 § 1 k.p.c. poprzez jego zastosowanie i uznanie pozwanego za stronę wyłącznie przegrywającą postępowanie w sprawie i w konsekwencji obciążenie go całymi kosztami postępowania podczas, gdy prawidłowe rozstrzygnięcie w sprawie powinno uwzględniać stosunkowe rozdzielanie kosztów postępowania pomiędzy stronami,

- art. 100 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie w sprawie i w konsekwencji uznanie pozwanego za stronę wyłącznie przegrywającą postępowanie w sprawie i obciążenie do całymi kosztami postępowania podczas, gdy prawidłowe rozstrzygnięcie w sprawie powinno uwzględniać stosunkowe rozdzielanie kosztów postępowania pomiędzy stronami. Wskazując na powyższe zarzuty, pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez:

I. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 110.157,94 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot:

- 2.293,98 zł od dnia 11 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty,
- 2.039,58 zł od dnia 13 maja 2014 r. do dnia zapłaty,
- 2.618,78 zł od dnia 11 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty,

- 2.383,58 zł od dnia 11 lipca 2014 r. do dnia zapłaty,
- 1.734,08 zł od dnia 12 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty,
- 1.207,58 zł od dnia 11 września 2014 r. do dnia zapłaty,
- 2.530,01 zł od dnia 11 października 2014 r. do dnia zapłaty,
- 2.477,57 zł od dnia 12 listopada 2014 r. do dnia zapłaty,
- 2.885,65 zł od dnia 11 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty,
- 3.100 zł od dnia 12 stycznia 2015 r. do dnia zapłaty,
- 3.357,51 zł od dnia 11 lutego 2015 r. do dnia zapłaty,
- 2.202,25 zł od dnia 11 marca 2015 r. do dnia zapłaty,
- 2.917,92 zł od dnia 11 kwietnia 2015 r. do dnia zapłaty,
- 2.989,62 zł od dnia 12 maja 2015 r. do dnia zapłaty,
- 3.630,90 zł od dnia 11 czerwca 2015 r. do dnia zapłaty,
- 2.989,62 zł od dnia 11 lipca 2015 r. do dnia zapłaty,
- 2.607,24 zł od dnia 11 sierpnia 2015 r. do dnia zapłaty,
- 3.630,90 zł od dnia 11 września 2015 r. do dnia zapłaty,
- 2.663,36 zł od dnia 12 października 2015 r. do dnia zapłaty,
- 2.917,92 zł od dnia 12 listopada 2015 r. do dnia zapłaty,
- 3.350,88 zł od dnia 11 grudnia 2015 r. do dnia zapłaty,
- 3.256,26 zł od dnia 12 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty,
- 4.313,61 zł od dnia 11 lutego 2016 r. do dnia zapłaty,
- 2.919,37 zł od dnia 11 marca 2016 r. do dnia zapłaty,
- 3.124,38 zł od dnia 12 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty,
- 3.201,25 zł od dnia 11 maja 2016 r. do dnia zapłaty,
- 3.733,79 zł od dnia 11 czerwca 2016 r. do dnia zapłaty,
- 788,51 zł od dnia 12 lipca 2016 r. do dnia zapłaty,
- 2.550,13 zł od dnia 11 sierpnia 2016 r. do dnia zapłaty,
- 3.124,38 zł od dnia 12 września 2016 r. do dnia zapłaty,
- 2.855,30 zł od dnia 12 października 2016 r. do dnia zapłaty,
- 3.483,14 zł od dnia 13 listopada 2016 r. do dnia zapłaty,

- 3.581,80 zł od dnia 12 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty,
- 3.483,14 zł od dnia 11 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty,
- 3.213,95 zł od dnia 11 lutego 2017 r. do dnia zapłaty,
-

II. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania pierwszoinstancyjnego w kwocie 2.900,60 zł oraz zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podniósł, powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, że odpis pisma zawierający rozszerzenie powództwa nie podlega doręczeniu na podstawie art. 132 § 1 k.p.c., co oznacza, iż pozwanemu nigdy nie doręczono skutecznie pisma z 15 maja 2018 r. Wobec powyższego, nie sposób uznać, by doszło do powstania stanu zawisnięcia sporu w tym zakresie. Sąd Okręgowy nie był władny wydać rozstrzygnięcia w zakresie określonym wyżej wskazanym pismem, lecz wyłącznie w oparciu o żądanie zgłoszone w pozwie, co skutkuje orzeczeniem ponad żądanie. Co więcej, Sąd I instancji błędnie przyjął, że pozwany jest stroną w całości przegrywającą postępowanie, podczas gdy w rzeczywistości, w sytuacji wydania prawidłowego rozstrzygnięcia, przegrywałby on sprawę w 85,81%, co winno znaleźć wyraz w orzeczeniu o kosztach postępowania w postaci stosunkowego ich rozdzielenia.

Na marginesie apelujący zwrócił uwagę na niestaranność Sądu I instancji, która w jego ocenie dyskwalifikuje wydane w sprawie orzeczenie i mogłaby stanowić samodzielną podstawę jego uchylenia. Z sentencji wyroku wynika, że na rzecz powoda zasądzono kwotę 116.717,90 zł, zaś z jednostkowych kwot z tytułu kolejnych miesięcy suma wynosi 114.245,97 zł.

Sąd Apelacyjny rozważył sprawę i uznał, że apelacja była niezasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i na ich podstawie wywiódł trafne wnioski, stąd też Sąd Apelacyjny, w całości aprobuje stanowisko sądu I instancji, tak ustalenia, jak i ocenę prawną w związku z czym nie zachodzi potrzeby ponownego przytaczania argumentacji Sądu I instancji.

Zważywszy na treść i zarzuty apelacji, wskazać należy, że pozwany kwestionuje rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w zakresie uwzględnienia powództwa ponad kwotę określoną w pozwie, tj. w części sprecyzowanej pismem powoda z 15 maja 2018 r., zawierającym rozszerzenie powództwa do kwoty 116.717,90 zł, w miejsce pierwotnie żądanych 111.523,73 zł oraz w części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. Ponadto, apelujący zarzuca niestaranność w przedmiocie zasądzenia kwoty 116.717,90 zł w sytuacji, gdy poszczególne kwoty, zasądzone od pozwanego z tytułu kolejnych miesięcy, wynoszą w sumie 114.245,97 zł. Pozostałe ustalenia sądu I instancji, a także rozstrzygnięcie co do zasady, nie były podważane przez apelującego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zarzuty były nietrafne, bowiem zgodnie z treścią art. 193 k.p.c. zmiana powództwa jest dopuszczalna, jeżeli nie wpływa na właściwość sądu (§ 1). Jeżeli w myśl przepisu poprzedzającego zmiana nie jest dopuszczalna, a powód zmienia powództwo w ten sposób, że występuje z nowym roszczeniem obok pierwotnego, sąd rozpoznaje nowe roszczenie jako sprawę oddzielną, jeżeli jest dla niej rzeczowo i miejscowo właściwy, w przeciwnym zaś razie przekazuje sprawę sądowi właściwemu. Gdy jednak zmiana taka następuje w sądzie rejonowym, należy przekazać całe zmienione powództwo sądowi okręgowemu, który dla zmienionego powództwa jest rzeczowo i miejscowo właściwy (§ 2). Z wyjątkiem spraw o roszczenia alimentacyjne zmiana powództwa może być dokonana jedynie w piśmie procesowym. Przepis art. 187 stosuje się odpowiednio (§ 2¹ k.p.c.). Jednocześnie, jeżeli powód występuje z nowym roszczeniem zamiast lub obok roszczenia pierwotnego, skutki przewidziane w artykule poprzedzającym rozpoczynają się z chwilą, w której roszczenie to powód zgłosił na rozprawie

w obecności pozwanego, w innych zaś wypadkach - z chwilą doręczenia pozwanemu pisma zawierającego zmianę i odpowiadającego wymaganiom pozwu (§ 3).

Mając na względzie powyższe przepisy, należy podkreślić, że pismem z 15 maja 2018 r., po zapoznaniu się z opinią biegłego, sporządzoną na potrzeby niniejszego postępowania, powód rozszerzył powództwo z kwoty 111.523,73 zł do kwoty 116.717,90 zł. Nie można zarazem uznać, jakoby rozszerzenie to było nieskuteczne, gdyż zostało doręczone przez pełnomocnika powoda bezpośrednio pełnomocnikowi pozwanego, stosownie do treści art. 132 § 1 k.p.c., który stanowi, że toku sprawy adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy oraz radca Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej doręczają sobie nawzajem bezpośrednio odpisy pism procesowych z załącznikami. W treści pisma procesowego wniesionego do sądu zamieszcza się oświadczenie o doręczeniu odpisu pisma drugiej stronie albo o jego nadaniu przesyłką poleconą. Pisma, niezawierające powyższego oświadczenia, podlegają zwrotowi bez wzywania do usunięcia tego braku.

Stosownie do treści przywołanego wcześniej art. 193 § 2¹ zdanie 2 k.p.c., przepis art. 187 k.p.c. (określający wymogi dotyczące pozwu) stosuje się odpowiednio, a tym samym nie można zakładać, że w każdej sytuacji rozszerzenia powództwa, konieczne jest zastosowanie się do procedury złożenia pisma z takim rozszerzeniem do sądu wraz z odpisem, który sąd ten doręczy stronie przeciwnej. Jakkolwiek apelujący, powołując się na uchwałę SN z 21 stycznia 2016 r. III CZP 95/15 wywodził, że odpis pisma procesowego zawierający rozszerzenie powództwa nie podlega doręczeniu na podstawie art. 132 § 1 k.p.c., podkreślenia wymaga, że rozszerzenia powództwa poprzez żądanie zasądzenia wyższej, niż pierwotnie dochodzonej pozwem kwoty, nie należy utożsamiać stricte z pozwem, wobec czego jego bezpośrednie doręczenie przeciwnikowi procesowemu nie stanowi uchybienia, które mogłoby skutkować pozbawieniem możliwości obrony swych praw (por. wyrok SN z 15 lutego 2018 r. IV CSK 713/16). Oczywiście, niedochowanie przez stronę wyżej wskazanej procedury, a następnie wydanie wyroku przez sąd orzekający w sytuacji rozszerzenia powództwa w toku procesu, może - w określonych okolicznościach sprawy - powodować nieważność postępowania z powodu pozbawienia pozwanego możliwości obrony swych praw, jeżeli nie uzyska on (w zgodzie z regułami kodeksowymi) wiedzy na temat przedmiotu postępowania. Zatem, każdorazowo należy rozważyć, czy rozszerzenie powództwa dotarło do strony przeciwnej w sposób odpowiedni. To bowiem świadomość strony postępowania odnośnie przedmiotu toczącego się postępowania jest istotą skuteczności rozszerzenia powództwa.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny uznał, że w niniejszej sprawie brak jest podstaw do twierdzenia, że pozwany, reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika, nie uzyskał świadomości odnośnie nowej wartości przedmiotu sporu (de facto zmiana ograniczała się jedynie od podwyższenia żądanej kwoty). Okoliczność ta pozostaje kluczowa z punktu widzenia ewentualnego naruszenia zasad postępowania, gdyż jak wyjaśniono powyżej, w sytuacji rozszerzenia powództwa istotna jest wiedza stron w zakresie dochodzonego roszczenia. Jednocześnie, zdaniem Sądu Apelacyjnego, zarzut braku świadomości co do przedmiotu postępowania nie może być zasadnie podniesiony w sytuacji, gdy strona pozwana merytorycznie zajęła stanowisko do treści rozszerzonego powództwa, jak to miało miejsce w rozpoznawanej sprawie.

Odnosząc się do kwestii podniesionego przez apelującego zarzutu naruszenia art. 132 § 1 k.p.c. przez uznanie skuteczności rozszerzenia powództwa, dokonanego pismem procesowym, którego odpis doręczono bezpośrednio pełnomocnikowi pozwanego, Sąd Apelacyjny zauważa, że przywołany przepis ma charakter wyjątkowy i nie powinien być wykładany w sposób rozszerzający, gdyż jego celem jest wyłącznie przyspieszenie rozpoznania sprawy. Oznacza to, że skoro ustawodawca w art. 132 § 1¹ k.p.c. w sposób enumeratywny wskazał pisma, których nie doręcza się bezpośrednio drugiej stronie, nie jest możliwym uznanie, że zastosowanie art. 132 § 1 k.p.c. wyłączono również w stosunku do pisma procesowego zawierającego rozszerzenie powództwa.

Podsumowując, przyjąć należy, że w sytuacji gdy powód występuje z nowym roszczeniem zamiast lub obok roszczenia pierwotnego, pismo takie musi niewątpliwie spełnić wymogi pozwu, stosownie do treści art. 193 § 3 k.p.c. Natomiast zmieniając powództwo w innym zakresie, przepis z art. 187 k.p.c. stosuje się odpowiednio, co oznacza, że jedynie brak świadomości strony przeciwnej o przedmiocie powództwa mógłby uzasadniać konkluzję o pozbawieniu

strony przeciwnej możliwości obrony swych praw i przyjęcie, że rozszerzenie winno być dokonane z zachowaniem rygorów formalnych dla pozwu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, dokonane przez powoda rozszerzenie powództwa było skuteczne, w związku z czym nie miała miejsca sygnalizowana przez apelującego sytuacja orzeczenia ponad żądanie. Jednocześnie, brak jest jakichkolwiek innych podstaw do podważania wyroku Sądu Okręgowego we wskazywanym zakresie.

Odnosząc się zaś do zarzutu w przedmiocie obliczenia poszczególnych kwot składających się na dochodzone roszczenie, Sąd Apelacyjny wskazuje, że skarżący słusznie dostrzegł różnicę polegającą na zasądzeniu na rzecz powoda łącznej kwoty 116.717,90 zł, podczas gdy suma kwot należnych za poszczególne miesiące wynosi 114.245,97 zł. Niemniej rozstrzygnięcie powództwa w niniejszej sprawie zawiera się w orzeczonej w sentencji kwocie łącznej, a więc 116.717,90 zł. Zauważony błąd Sądu I instancji pozostaje zatem istotny jedynie z punktu widzenia odsetek, a co więcej, wywiera on skutki niekorzystne dla strony powodowej, nie zaś pozwanego. Skoro powód nie skarżył przedmiotowego wyroku, brak jest obecnie podstaw do czynienia w tym przedmiocie zarzutów przez stronę pozwaną. Z treści wyroku bowiem jednoznacznie wynika zasądzona kwota 116.717,90 zł należności głównej, natomiast ustawowe odsetki, z pokrzywdzeniem powoda, zostaną zasądzone od kwoty 114.245,97 zł.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację pozwanego w całości, jako niezasadną. O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, na podstawie art. 98 §1 i §3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i w związku z art. 108§ 1 k.p.c. Wysokość kosztów ustalono w oparciu o §2 ust. 6 w zw. z §10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.).

SSA Urszula Iwanowska	SSA Romana Mrotek	SSA Jolanta Hawryszko
-----------------------	-------------------	-----------------------